

Isus din întuneric

RADU GĂVAN

Prefață de Doina Ruști

LITERA
București

*What I've felt
What I've known
Never shined through in what I've shown
Never free
Never me
So I dub thee Unforgiven*

(Metallica, *The Unforgiven*)

I

Isus din întuneric s-a născut în Kreitfeld, un sătuc din nord, aflat la poalele munților. Nu se cunoaște cu exactitate data la care a venit pe lume, însă putem estima că evenimentul a avut loc undeva între 1978 și 1980. Kreitfeld a fost distrus de o avalanșă în urmă cu cincisprezece ani, la puțină vreme după ce Isus părăsise satul. Singurii supraviețuitori au fost doi bătrâni, soț și soție, care se aflau la München, în vizită la un nepot, însă mărturiile lor sunt cel puțin confuze. Adalbert Thon spune uneori că Isus era un băiat înalt și frumușel, cu ochii albaștri și părul lung și blond, timid ca o fată și liniștit peste poate, în timp ce alteori susține vehement că Isus era un tip brunet, cu ochii negri, adânciți în orbite și o atitudine de golan, „un obraznic și o pușlama nenorocită, care odată a ucis un câine în bătaie“. Ori de câte ori rememorează această versiune, bătrânului i se umplă venele gâtului gata-gata să plesnească și în final devine complet incoerent, amestecând cele mai spurcate înjurături cu diverse cuvinte dintr-o limbă inventată din nebunia lui.

În ceea ce o privește pe Maria Thon, soția lui Adalbert, lucrurile stau puțințel diferit. Distinsa doamnă declară că nu mai ține minte ce culoare

avea părul sau ochii, însă poate spune cu siguranță că Isus era o față foarte retrasă, neavând prietenii și nici alte rude în afara mamei ei, o femeie care trăia de pe o zi pe alta din puținul pe care i-l oferea grădina de lângă casă.

Ajunși în punctul acesta, ne găseam, evident, într-o încurcătură, însă orice încercare de a o atenționa pe doamnă că soțul dânsui susținea că Isus era de sex masculin a fost în van. Pur și simplu nu ne răspundea, doar clătina ușor din cap, privind pe ferestra, iar noi nu mai insistam. Adevărul este că, oricât de ciudat ar suna, nimeni nu părea să știe cu siguranță dacă Isus era bărbat sau femeie, sau, ca să fim mai preciși, unii spuneau că era bărbat și alții – femeie. La fel stau lucrurile și în privința aspectului fizic, ba chiar mai rău – o bulibășeală de descrieri, un popuriu care ne face să ne întrebăm, pe bună dreptate, dacă nu cumva Isus e doar un concept, o idee supusă interpretărilor, poate un act de hipnoză în masă, nu o persoană în carne și oase. Și totuși, există un loc al nașterii și o mamă, chiar dacă au fost îngropate sub zăpadă.

*

Și totuși, după cum spuneam – cu toate că părea îngropată sub o mare de zăpadă –, există mărturii despre copilăria lui Isus. Doi bărbați au apărut în același timp, transmitând vorbă că Isus li s-a arătat în viziuni și în vise, înfățișându-le trecutul său. În mod normal, cele două prezente ezoterice nu ar fi atras atenția decât amatorilor de scandaluri ieftine

din tabloide însă, deloc întâmplător, cei doi nu erau niște oameni obișnuiți. Primul, Sigmund Schwarz, devenise celebru după ce atenționase autoritățile asupra atentatului cu bombă din Salonic, însă acestea nu îl băgaseră în seamă și rezultatele au fost înfloritoare – dezastruoase – oribile: treizeci și doi de morți și o sută nouăsprezece răniți. Apoi, obligate de furia publică, forțele de securitate luaseră în considerare următoarele premoniții ale mediului și reușiseră să dezamorseze două bombe plasate în incinta staționului Maracana (în timpul unui meci la care asistau saizeci de mii de oameni) și mai apoi, la indicațiile clarvăzătorului, reținuseră un bărbat care, la puțină vreme de la arestare, recunoscuse răpirea a trei fete, însă refuzase să divulge locul unde le ținea. Atunci, și aceasta fusese cireșa de pe tort, Schwarz intrase într-o tranșă adâncă de zici că era mai mult mort decât viu, timp în care mormăise tot felul de ciudățenii, ba chiar se și zbatuse de câteva ori ca un apucat, încât trebuiseră să-l țină trei polițiști vânjoși. După vreo două ore deschisese ochii și rosnice cuvintele-cheie care aveau să ducă la găsirea fetelor. Din acea clipă devenise consultantul oficial al poliției din München și mergea peste tot însoțit de două gărzii de corp.

Al doilea bărbat era Roland Weis, unul dintre cei mai faimoși scriitori contemporani germani. Originar din München, Weis locuia la Berlin, era căsătorit, avea o fată și predă un curs de scriere creativă la Facultatea de Litere din Berlin. Romanele sale erau înruncate, păstrând însă, în general, acea accesibilitate specifică

bestsellerurilor, motiv pentru care anumiți critici rstrâmbau din nas când îi era pomenit numele (ceea ce echivala, de fapt, cu un dispreț aproape agresiv), plângându-se că Weis era un autor supraestimat și că romanele sale nu întruneau condițiile necesare pentru a fi incluse în marșa literatură. Unii, mai malițioși, sugerau că cel mai mare talent al lui Weis nu era cel literar, ci, mai curând, acela de a manipula cititorii, spunându-le ce doreau să audă și că succesul său era acela convenit unui păpușar, nu unui scriitor. Firește, existau și voci critice care îl adulau, iar numărul lor îl depășea cu mult pe cel al detractorilor, ceea ce, combinat cu faptul că romanele sale se vindeau foarte bine și, bincînteles, cu atacurile dușmanilor, îi creaseră lui Weis o aură de scriitor controversat și o faimă ieșită din comun. Practic, scriitorul devenise un star, nu doar în lumea literară, ci și în cea mondenă. Era invitat la diverse petreceri, uneori ținea conferințe în săli arhipline, despre scris în mare parte, dar nu numai, căci era un tip pricepur și la pictură, și la muzică, un artist în toată puterea cuvântului. Pe deasupra, fiind bărbat bine și având alura aceea inimitabilă, pe care o posedă scriitorii adevărați, era înconjurat aproape permanent de admiratoare, însă niciun scandal nu tulburase până în acel moment viața sa de familie impecabil, ceea ce, în mod evident, îi sporise gradul de respectabilitate.

– În această seară vom asculta mărturiile extraordinare ale acestor oameni excepționali. Doamnelor și domnilor, vă invit să-i aplaudați pe Sigmund Schwarz și pe Roland Weis!

*

Roland Weis a spus:

– De câteva nopți eram bântuit de coșmaruri groaznice – imagini grotești sau, mai curând, senzații grotești – care mă făceau să mă trezesc ud din cap până în picioare, dărdăind de parcă eram cuprins de friguri. Din fericire, teroarea care mă scâlda avea un efect inițial paralizant, astfel că nu țâșneam din pat, urlând ca un nebun în miez de noapte, ci pur și simplu deschideam ochii, apoi mă ridicam anevoie în fund, încercând să-mi recapăt suflarea, înconjurat de o liniște stranie, o liniște ca o prezență subtilă, care mă urmărea de undeva din întuneric, ceea ce, oricât de ciudat ar suna, era totuși o ușurare în condițiile în care cunoașteți, fără îndoială, faptul că eu sunt un familist convins și un soț devotat, prin urmare soția mea doarme lângă mine în fiecare noapte, iar un recital de urlete care să-i zdruncine cel mai dulce somn nu ar fi ceva prea plăcut.

Ce visam? Păi, de obicei copilii, care de cele mai multe ori nu făceau nimic, în afara faptului că zâmbeau și spuneau ceva într-o limbă de neînțeles, fără să se uite la mine. De fapt, întotdeauna priveau undeva în dreapta mea, ca și când acolo s-ar fi găsit ceva, o apariție obscură, care, din varii motive, mă însoțea oriunde mă duceam, și cuvintele lor se înlănțuiau ca într-o litanie roșdă cu înecămintorul. Uneori păreau că se roagă, alteori trăiam senzația distinctă că mă înjură de toate neamurile, o senzație deloc agreabilă, credeți-mă. Înfinorător însă în toată povestea era faptul că indiferent ce făceau sau

spuneau, eu știam, fără urmă de îndoială, că erau morți și că locul din care mă priveau era Iadul, ceea ce însemna că și eu mă găseam tot în Iad ori eram pe cale să ajung acolo, iar în momentul în care realizăm chestia asta începeam să mă sufoc, dar nu cu horecăleli și urlete, și tot tacâmul, ci într-o liniște totală, de parcă aș fi fost în spațiu, un om aruncat în vid. Mă rog, nu aș dori să credeți că fac paradă cu trăirile mele, până la urmă e ceva normal pentru un scriitor să aibă coșmaruri, toți scriitorii adevărați au, credeți-mă pe cuvânt, altfel n-ar mai avea despre ce să scrie, însă ceva era în neregulă cu treaba asta, intuiția mi-o spunea hotărât, iar eu sunt un tip intuitiv, pentru numele lui Dumnezeu, chiar sunt!

Acum două nopți m-am culcat convins că voi avea parte de o nouă rundă de chinuri nocturne. Înainte să mă bag în pat, am încercat să mă pregătesc cumva, dând pe gât un pahar mare de whisky și fumând câteva țigări în biroul meu de la mansardă. În lipsă de altceva, am citit o recenzie la *Calul de fier*. În treacăt fie spus, era o cronică relativ favorabilă, cu toate că recenzentul folosea expresii de genul: „Cel mai recent roman al lui Weiss este un pursânge veritabil” sau „Autorul strunește acțiunea cu un patos exemplar” sau „Condeierul utilizează un stil calofil, cu semnificații delectere”, ceea ce m-a cam scos din sărite, dar, ca de obicei, puțină rătie a avut darul de a-mi anestezia durerile de dinți (și de cap) provocate de limbajul emfatic al criticului. M-am gândit la o carte cu un critic, de fapt, la o scenă dintr-o carte, în care unul critic i se taie limba și degetele, și mi-a venit să râd. Apoi mi-am spus că

ar trebui să-mi fie rușine, și de data asta chiar am răs cu poftă. Pe urmă, simțindu-mă bineșor, m-am vârat în așternut și am adormit aproape imediat.

Am visat că străteam pe trotuar, în fața unui hotel din care ieșeau și în care intrau în permanență bărbați și femei de toate soiurile, mai ales o cucoană cu o blană de vulpe înfășurată în jurul gâtului, care tot intra în hotel, fără să o văd ieșind vreodată, și de fiecare dată blana devenea mai mare și mai flocoasă. Apoi, o mașină decapotabilă, roșie ca un vin vechi, un roșu greu, bătând spre burgund, a oprit în fața hotelului și la volan era o fată blondă, cu ochelari de soare mari cât jumătate de față și buzele la fel de roșii și întense ca vopseaua mașinii. Fata și-a întors capul spre mine și, fără să-și dea jos ochelarii, mi-a spus să ure. De fapt, cred că nu a spus nimic, doar am știut că trebuie să plec cu ea. M-am suit în mașină, era ceva american, un Cadillac, poate, habar n-am, și fata a demarat lin. O vreme a condus fără să îmi dea atenție, pe urmă însă a accelerat brusc și mașina a început să se ridice ușor-ușurel de pe asfalt, nu doar să se hurduească, ci să se desprindă de la pământ. Bineînțeles, nu era un fenomen vizibil cu ochiul liber, însă eu știam că se desprinde. Am întors capul și am încercat să număr copacii de pe marginea drumului, și la început am reușit, apoi am pierdut șirul, iar imaginea copacilor unindu-se unul cu altul mi-a provocat greață. Am privit înainte: șoseaua se risipea, de parcă mă aflam în cabina piloților dintr-un avion care decola cu încetinitorul. M-a cuprins amețeala și am închis ochii (ce exprimare ridicolă – în vis, am închis ochii –, însă așa

am simțit) și o vreme cred că visul s-a oprit. Pur și simplu s-a oprit, meni și cărți

Când am deschis ochii, am văzut niște case dărăpănate, înconjurate de garduri de lemn cu șipcle desprînse. Cerul era negru și cu cât îl priveam mai mult, cu atât părea să se apropie de pământ. Fata dispăruse în mașina ei roșie. Eram singur. Stăteam nemișcat la marginea satului, privind cerul și casele. Apoi, ceva ca un val întunecat, înalt până la cer, contopindu-se cu cerul, ea și când ar fi coborât spre pământ din înălțimi, a măturat încet satul și pe unde trecea, lăsa în urmă siluete contorsionate. Femei și bărbați, copii și bătrâni întinși fără suflare pe pământul cenușiu. Pe măsură ce valul se apropia, senzația de frică se amplifică, devenind mai întâi anxietate, apoi groază și în cele din urmă sufocare, pentru că știam cu siguranță, așa cum doar în vis poți fi sigur, că în momentul în care valul mă va depăși, o mare parte din mine se va pierde pentru totdeauna. Iar acea parte era sufletul meu. În mod straniu însă, mă simteam și ușurat în același timp, pentru că ceva îmi spunea că odă cu dispariția sufletului, durerea și ura, pe care scrisul doar le amortise pentru scurte perioade, aveau să plece pentru totdeauna din mine. Nu aveam să mai simt nimic și, privind valul care se înalța înaintea mea, pentru o clipă am experimentat liniștea, și nu există cuvinte pe lumea asta care să o poată descrie în toată splendoarea ei. Liniște și întuneric. Apoi visul s-a frânt și m-am trezit.

Toată ziua m-am simțit stors de vlagă, pe de o parte din cauza intensității cu care trăisem visul, pe de alta din pricina senzației că mai urma ceva după liniștea

aceea deplină, ceva atât de obscur și amenințător, încât îi puteam percepe respirația în spatele urechii, o respirație însinuantă, misterioasă și insistență, care însă înceta de îndată ce îmi concentrăm atenția asupra ei, ceea ce o făcea și vag enervantă. De câteva ori, în timp ce mă chinuam să scriu la roman, mi s-a părut că zăresc cu coada ochiului o umbră aplecată peste umărul meu stâng, dar, bineînțeles, atunci când m-am răsucit, scuturat de un fior neplăcut ca un peste care mi se zbatea pe spinare, nu era nimeni. Și rotuși, senzația rămânea, topindu-se încet în vreme ce mă întorceam la lucru, revenind însă brusc la viață odată cu reapariția umbrei.

M-am băgat în pat fără prea mare tragere de inimă, conștient că nu aveam altă alegere decât să dorm (sau să încerc să adorm) și să las visul (sau ce-o fi) să vină la mine. Am sărutat-o pe Louise, apoi i-am întors spatele. În dulceața buzelor îi deslușisem dorința, însă nu mă simțeam în stare să fac dragoste cu ea. O vreme i-am simțit privirea ațintită în ceafă, stăruitoare, punând întrebări pe care gura nu îndrăznește să le exprime, cerând răspunsuri pe care nici eu nu le știam. La un moment dat mi s-a părut că plânge, mi-am închipuit o lacrimă curgându-i încet pe obraz, apoi încă una și încă una, însă niciun suspin nu a tulburat tăcerea, niciun zgomot de fapt, prin urmare se prea poate să mi se fi năzărit. Pe urmă a stins veioza și întunericul s-a lăsat între și peste noi. M-a mângâiat încet pe braț și atunci am știut că plânsese ori încă mai plângea, dar nu am spus nimic, nici nu m-am întors. Am așteptat încordat ca un arc,

cu ochii închiși, până și-a retras mâna și m-a lăsat, în sfârșit, singur cu gândurile mele.

Când am deschis iar ochii, mă aflu în același loc. Cerul era împânzîr de nori mari și întunecați de furtună. Totul era cenușiu – cerul, pământul, casele –, un cenușiu straniu, ce părea desprins din pânzele unui pictor nebun. Pe drumul dintre case s-au ivit o femeie și câțiva bărbați. Femeia se împleticea în fața lor, de parcă ar fi fost bătută sau bolnavă, iar ei rîdeau și, culmea! îi mai și dădeau câte un brînci, și ea cădea pe dată în țărână, însă la fel de repede se ridica și continua să meargă. Pe față și pe brațe avea dungii roșii și, într-una din dările când a căzut, am văzut că și spatele era brăzdat de dăre roșiiarice. Părul blondiu îi arăna alandala pe umeri și obraji îi erau pătați de transpirație, lacrimi și sânge. Arăta ca o nebună hăituită. Cu roate acestea, era o femeie frumoasă și aparte, fără urmă de îndoială. Mizeria și spaima nu îi puteau înlătura frumusețea, nici văpaia din priviri. Se pare însă că expresia femeii nu era tocmai pe placul bărbaților, care gesticulau furioși ori de câte ori ea se întorcea către ei, făcându-i semn să meargă dracului mai departe, sau cel puțin asta era senzația mea, pentru că nu auzeam nimic din ce spuneau, însă le vedeam fețele încrâncenate, străbătute când și când de un rânjet care îmi îngheța sângele în vene. După o vreme am văzut că unul dintre bărbați mergea un pic, doar un pic, în fața celorlalți și părea să o îmbrâncească ceva mai des pe femeie, iar rîsul său le acoperea pe celelalte și rânjetul îi părea mai crud. Era înalt, cu

părul roșcat, lung și ondulat. Avea un chip plăcut, însă atunci când se schimonoseca, pentru câteva clipe părea să devină o cu totul altă persoană, căpătând o alură respingătoare, ca și când ceva sau cineva îl trăgea de colțurile feței, deformându-i trăsăturile într-o mască demență. Îmbrâncelile și căzăturile au continuat o vreme de-a lungul drumului, fără ca nimeni să iasă din case, cu toate că știam că satul nu era părăsit și că din spatele ferestrelor pîndeau priviri, poate înspăimîntate, poate încărcate de ură sau pur și simplu indiferente – asta nu mai știam –, însă eram sigur că ei erau acolo și priveau, le simțeam prezența în afara oricărei îndoieli. Chiar când părea că povestea nu mai avea să se sfârșească vreodată, iar femeia urma să cadă și să se ridice la nesfârșit, lucrurile au căpătat o altă turmură. Bărbatul roșcat a împins-o și femeia a căzut, însă de data asta a rămas la pământ, cu obrazul în țărână și ochii închiși, de parcă ar fi murit. Bărbații s-au oprit. Roșcatul a spus ceva și a rînjit din nou, iar trăsăturile i s-au deformat groaznic și pentru o clipă l-am privit în ochi și am simțit ceva umblîndu-mi prin cap, vă jur – era ca și când cineva îmi cotrobăia prin minte și prin suflet –, apoi senzația a dispărut și l-am văzut aplecându-se și ridicînd-o de păr, în timp ce femeia se zbătea și țipa, crez că țipa, nu se putea să nu țipe, însă eu nu auzeam decât rîsul bărbatului, care părea să se întindă peste case ca un vînt turbar. A sălțat-o de la pământ, ținînd-o cu o singură mână, ca pe o păpușă uriașă, apoi a aruncat-o înapoi în drum. Femeia a lovit pământul și a rămas nemîșcată. Fără o vorbă, roșcatul s-a dezbrăcat alene, rămînînd în pielea